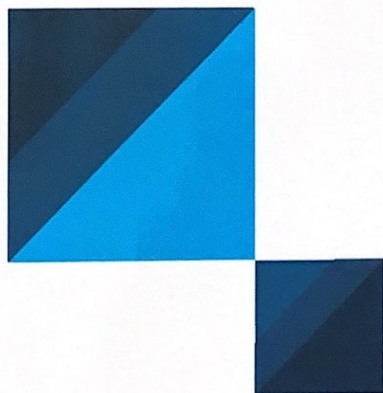

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРАЛІГІНІҢ
ТІЛ САЯСАТЫ КОМИТЕТІНІҢ
ТАПСЫРЫСЫ БОЙЫНША ӘЗІРЛЕНДІ

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ
ТІЛ САЯСАТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ
БОЙЫНША ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ
АНАЛИТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР»**

ОРЫНДАУШЫ:

**«ЭКСИМОП» КӘСІБИ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ОРТАЛЫҒЫ»
ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ**

Нұр-Сұлтан, 2021

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІНІҢ
ТІЛ САЯСАТЫ КОМИТЕТІНІҢ
ТАПСЫРЫСЫ БОЙЫНША ӘЗІРЛЕНДІ**

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ
ТІЛ САЯСАТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ
АНАЛИТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР»**

ОРЫНДАУШЫ:

**«ЭКСИМОП» КӘСІБИ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ОРТАЛЫҒЫ»
ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ**

Нұр-Сұлтан, 2021

ӨӘЖ 316.3/.4
ББК 60.5
Қ18

**Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігінің
Тіл саясаты комитетінің тапсырысы бойынша әзірленді**

**Қазақстан Республикасындағы тіл саясаты мәселелері бойынша
әлеуметтік және аналитикалық зерттеулер / Қазақстан Республикасы Білім
және ғылым министрлігінің Тіл саясаты комитеті, «ЭКСИМОП» КҚКО»
ЖШС. – Нұр-Сұлтан, 2021 жыл – 112 б.**

ISBN 971-601-08-1679-4

Басылым Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Тіл саясаты комитетінің тапсырысы бойынша 2021 жылы жүргізілген кешенді әлеуметтік және аналитикалық зерттеулердің нәтижелерін ұсынады.

Әлеуметтік зерттеулер бірнеше топтар арасында жүргізілді: 18 жастан жоғары халық; 12-17 жас аралығындағы мектеп оқушылары мен колледж студенттері; БАҚ саласының қызметкерлері, сондай-ақ екі фокус-топка қатысушылар мен сарапшылар арасында сауалнама жүргізілді.

Тіл саясаты саласындағы мамандарға, мемлекеттік қызметкерлерге, ғалымдарға, докторанттарға, магистранттарға ұсынылады.

ӨӘЖ 316.3/.4
ББК 60.5

ISBN 971-601-08-1679-4

© «ЭКСИМОП» КҚКО» ЖШС, 2021

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	5
Әлеуметтік және аналитикалық зерттеулердің әдістемесі (бағдарлама)	6

1-БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ТІЛДІК АХУАЛ. ХАЛЫҚТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ПІКІРІ

1.1 Халық арасында жүргізілген сауалнамаға қатысқан респонденттердің әлеуметтік-демографиялық сипаттамалары	14
1.2 Респонденттердің мемлекеттік тілді, орыс, ағылшын және өз этностарының тілдерін меңгеру деңгейі	16
1.3 Қазақстанда мемлекеттік, орыс және басқа тілдерді күнделікті өмірде қолдану деңгейі	21
1.4 Қазақстан Республикасындағы тіл саясаты және оның даму жетістіктері	24
1.5 ҚАЗТЕСТ – қазақ тілін игеру деңгейіне баға беру жүйесі туралы қоғамдық пікір	26
1.6 Қазақ тілі әліпбиін латын графикасына көшіру жобасын Қазақстан Республикасы халқының қолдау деңгейі	27
1.7 «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» ҚР заңын жетілдіру туралы қоғамдық пікір	29
1.8 Қазақстандағы үш тілде білім беруге қатысты халықтың көзқарасы	31
1.9 Қазақстан халқының көші-қон ұтқырлығы	34
1.10 Интернетте мемлекеттік тілді дамыту	37
Тұжырымдар	42

2-БӨЛІМ. БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫ САЛАСЫНДА МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ҚОЛДАНУ ДЕҢГЕЙІ

2.1. Халықтың өңірлер, ұлттық белгілері бойынша бөлінісінде тілге қатысты тандауы	45
2.2. БАҚ саласы қызметкерлерінің мемлекеттік, орыс, ағылшын тілдерін және өз этностарының тілдерін меңгеру деңгейі	45
2.3. Кәсіби қызметте БАҚ саласы қызметкерлерінің тілдерді білу деңгейі және қолдануы	47
2.4. БАҚ саласы қызметкерлерінің қызметтік функцияларын орындауда тілдерді қолдануы, тілдік қатынас проблемалары	48
2.5. Интернет желісіндегі мемлекеттік тілдің дамуы	51
2.6 Қазақ әліпбиін латын графикасына көшірудің өзектілігі туралы БАҚ саласы қызметкерлерінің пікірі	53
Тұжырымдар	58

3-БӨЛІМ. МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ МЕН КОЛЛЕДЖ СТУДЕНТТЕРІНІҢ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ САЯСАТЫНА БАҒА БЕРУІ

3.1.	Білім алушылардың мемлекеттік, орыс, ағылшын тілдерді, өз этностарының тілдерін және үш тілді (қазақ, орыс және ағылшын тілдері) меңгеру деңгейі	61
3.2	Интернеттегі мемлекеттік тілдің дамуы	68
3.3	Үш тілде білім беруді енгізуде әр түрлі салалардағы оқушылар және колледж студенттерінің тілдік қажеттіліктері	73
3.4	Тұжырымдар	75

4-БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ТІЛ САЯСАТЫ МЕН ТІЛДІК АХУАЛҒА САРАПШЫЛЫҚ БАҒА БЕРУ

4.1	Қазақстан Республикасындағы тіл саясаты мен тілдік ахуалды сарапшылардың бағалау	78
4.2	Интернет желісіндегі мемлекеттік тілдің дамуы	82
4.3	«Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» ҚР Заңын жетілдіру қажеттіліктеріне ұсынымдар	83
4.4	Қазақстандағы мемлекеттік тілдің дамуы және қолдану проблемалары	84
4.5	Қазақстандағы мемлекеттік тілдің дамуының болашағы	85
4.6	Қазақстандағы тіл саясатын тиімді іске асыру бойынша ұсынымдар	86
4.7	Қазақ әліпбиін латын графикасына көшірудің негізгі аспектілері туралы азаматтардың ақпараттану деңгейін анықтау	90
	Тұжырымдар	95

5-БӨЛІМ. ФОКУС-ТОПТАР НӘТИЖЕЛЕРІ

5.1	Негізгі нәтижелер	98
	Тұжырымдар	106
	Ұсынымдар	107
	Қолданылған әдебиеттер	111

«ЭКСИМОП» КӘСІБИ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ОРТАЛЫҒЫ
ЖАУАПТҚЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

«ЭКСИМОП» Кәсіби қызмет көрсету орталығы әлеуметтік және әлеуметтік-маркетингтік зерттеулер жүргізеді.

ЖОБАНЫҢ ЖҰМЫС ТОБЫ:

Н.М.Наханов, орталық директоры, Г.О.Абдикерова, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, Р.Б.Италмасова, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, К.А.Абенова, доктор PhD, А.У. Сатыбаева, әлеуметтану магистрі, Е.Айқын, техникалық маман.

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ
ТІЛ САЯСАТЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ
АНАЛИТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР»**

ISBN 978-601-08-1679-4

9 786010 816794